

Til landets leger og sykehus,

Dødsstedsundersøkelse ved plutselig og uventet dødsfall hos barn 0 til og med 3 år

Regjeringen har besluttet at helsetjenesten har plikt til å tilby dødsstedsundersøkelse ved alle tilfeller av plutselig og uventet barnedød 0 til og med 3 år. Folkehelseinstituttet har fått i oppdrag å organisere tilbudet. Dette vil bli gjort i et samarbeid med Rettsmedisinsk institutt i Oslo.

Det vises til vedlagte retningslinjer og det vises spesielt til avsnittet som omhandler sykehusets gjøremål. Det vedlegges også en orientering til foreldrene. Det bes om at innleggende lege også orienterer foreldrene muntlig om disse prosedyrene slik de fremgår av retningslinjene og foreldreveiledningen.

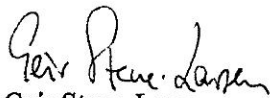
Når sykehuset får inn et tilfelle av unaturlig barnedød skal sykehuset levere denne orienteringen til foreldrene og be om at de undertegner den vedlagte samtykkeerklæring hvis foreldrene vil ta imot tilbudet om en åstedsbefaring.

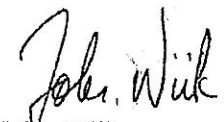
Det vises også til rundskriv IK – 22/92 fra Helsetilsynet. Det som er nytt i forhold til rundskrivet fra 1992 er at det nå i tillegg innføres en ordning med frivillig dødsstedsundersøkelse og at denne omfatter barn fra 0 t.o.m. 3 år. Det er politiet som begjærer rettsmedisinsk obduksjon ved unaturlig barnedød.

Den nye ordningen trer i kraft fra 1. november 2010.

Oslo 22. oktober 2010

Nasjonalt folkehelseinstitutt

Geir Stene-Larsen
Direktør

John Wiik
Ass. divisjonsdirektør

Vedlegg:
Retningslinjer for dødsstedsundersøkelser
Informasjonsskriv til foresatte
Samtykkeerklæring
Rundskriv IK – 22/92 fra Helsetilsynet

Plutselig, uventet død i spedbarnsalder - krybbedød; rutiner og oppfølging

Rundskriv IK-22/92 fra Statens helsetilsyn

Til:

Landets sykehus

Landets leger

Landets helsesøstre

89/07308

1. juli 1992

Dette rundskriv har som hovedhensikt å gjøre helsepersonell kjent med følgende:

Barn som av ukjent årsak dør plutselig og uventet skal innlegges i barneavdeling og de skal rettsmedisinsk obduseres.

Pårørende skal følges opp av helsetjenesten i sykehus og kommunene i henhold til anbefalingene i dette rundskriv.

Plutselige dødsfall i spedbarnsalder rammer ofte tilsynelatende friske barn. Bare i et mindre antall tilfeller lykkes det å klarlegge mulige dødsårsaker ved obduksjon.

I de fleste tilfeller fremstår derfor dødsfallet både for de pårørende og for helsepersonell som uventet og uforklarlig. Fordi det sjelden lykkes å klarlegge dødsårsaken, reagerer pårørende ofte med skyldfølelse og selvbebreidelser. Slike reaksjoner kan bidra til å komplisere sorgprosessen. De familier som rammes, har uten tvil et særlig behov for omsorg og støtte.

Helsedirektoratet er gjort oppmerksom på at aktuelle lovbestemmelser ofte er blitt praktisert på en måte som har påført foreldrene en urimelig ekstrabelastning. Riksadvokatens rundskriv til politiet av 21. november 1991, R.2420/89 "Brå og uventa død i spedbarnsalder (krybbedød)" og de rutiner som anbefales i dette rundskriv, tar sikte på å redusere belastningene for foreldrene så mye som mulig.

Aktuelle lovbestemmelser

I medhold av lov om leger av 13. juni 1980 nr. 42, § 41, jf. forskrift av 15. mars 1982 nr. 755 om legers melding til politiet om unaturlig dødsfall o.l., skal den lege som gir erklæring om dødsfall, underrette politiet dersom døden er inntrådt plutselig og uventet og av ukjent årsak.

Helsedirektoratet har, i rundskriv IK-2/92 om legers meldeplikt til politiet om unaturlige dødsfall, utdypet disse bestemmelser.

Rettsmedisinsk obduksjon

I henhold til lov om straffeprosess av 22. mai 1981 nr. 25 § 228, jf. forskrifter av 2. juni 1978 nr. 6 om sakkyndig likundersøkelse, er det politiet som avgjør om det skal foretas sakkyndig likundersøkelse/rettsmedisinsk obduksjon. Riksadvokaten har i rundskriv R. 2420/89 innskjerpet at det normalt skal kreves sakkyndig likundersøkelse ved plutselig og uventet spedbarnsdød.

I henhold til lov av 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m., § 8 må det ikke foretas sykehusobduksjon etter lovens § 7 når det er grunn til å anta at rettsmedisinsk obduksjon vil bli begjært.

Nye rutiner

Politiet

Politiet har nå nye rutiner når det gjelder håndteringen av krybbedødsaker. Disse forutsetter at politiet bare unntaksvis skal ha direkte kontakt med de pårørende i slike tilfeller.

I henhold til Riksadvokatens rundskriv R. 2420/89, skal politiet, med mindre det finnes særlige grunner, avvente resultatet av den rettsmedisinske obduksjonen før det blir tatt flere steg i etterforskningen. Det er politiet som avgjør om saken krever videre etterforskning. Dersom politiet vurderer at dette ikke er nødvendig, vil politiet sende obduksjons- begjæring til de rettsmedisinske sakkyndige. I denne begjæringen vil det for de sakkyndige være tilstrekkelig om politiet viser til journalen/nedtegnelser fra vakthavende lege på sykehuset. Dersom obduksjonsresultatet gjør det klart at det ikke er mistanke om at det ligger en straffbar handling til grunn for dødsfallet, skal saken avsluttes på dette grunnlag. De rettsmedisinske sakkyndige skal melde resultatet direkte til sykehuset, som har ansvar for å formidle informasjonen til de pårørende. I slike tilfeller vil politiet ikke sende melding til de pårørende om at saken er henlagt fordi forholdet ikke er straffbart.

Sykehusinnleggelse

Barnet skal legges inn ved nærmeste sykehus. Vakthavende lege skriver dødsattest på vanlig måte, med forbehold om at dødsårsaken som oppgis, anses for usikker. Legen tar opp journal med de pårørende. Journalopptaket bør kunne skje uten avbrytelser. Legen melder dødsfallet til politiet og informerer de pårørende om bakgrunnen for at det er nødvendig med en slik melding ved alle tilfeller av plutselig, uventet død med ukjent årsak. Dersom det nærmeste

sykehus ikke er regionsykehus eller sentralsykehus, må barnet overføres dit for rettsmedisinsk obduksjon.

Sykehusets oppfølging

Sykehuset utarbeider rutiner for adekvat utredning av dødsfallet og for informasjon og oppfølging av de pårørende.

Legen gjør avtale med de pårørende om en samtale så snart obduksjonsrapporten foreligger, og sørger for at de får en kontaktperson i sykehuset. Denne kontaktperson informerer pårørende om støttegrupper, formidler kontakt med foreldreforening, kontaktperson på hjemstedet, tilbud om støttesamtaler med fagpersonell enten i sykehuset eller i kommunehelsetjenesten. Kontaktpersonen ved sykehuset sørger for at den lokale helsetjenesten, fortrinnsvis familiens behandlende lege eller helsestasjon umiddelbart varsles om dødsfallet.

I forbindelse med sykehusets orientering om resultatet fra obduksjonen vurderes behov for videre oppfølging enten fra sykehuset eller fra behandlende lege/ helsestasjon. Sykehuset informerer kommunehelsetjenesten om hvordan behovet for videre oppfølging ivaretas.

Helsedirektoratet vil gjøre oppmerksom på at pårørendes reiseutgifter i forbindelse med etterlattesamtaler ikke dekkes i henhold til folketrygdlovens § 2-6.

Det vises ellers til Helsedirektoratets veileder IK-2295 som inneholder generelle retningslinjer for sykehusenes informasjon og hjelp til foreldre som mister barn under svangerskapet eller i nyfødtp perioden. Informasjonen i denne veilederen kan også være til hjelp for foreldre som mister barn i krybbedød. Veilederen fås ved henvendelse til Helsedirektoratet.

Primærhelsetjenestens oppfølging

Innen kommunehelsetjenesten vil helsepersonell ved helsestasjonene kunne gi tilbud om oppfølging til pårørende som har mistet barn i krybbedød. I de fleste tilfeller vil de pårørende ha vært i kontakt med helsestasjonen før dødsfallet inntreffer. Dersom pårørende ikke ønsker oppfølging fra helsestasjonen bør familiens behandlende lege gi tilbud om oppfølging. Det bør på forhånd avklares i det enkelte tilfelle hvem som innen kommunehelsetjenesten skal ha ansvaret for oppfølgingen. Store geografiske avstander til sykehus kan tale for at både fagpersonell og pårørende finner det mest hensiktsmessig med oppfølging fra kommunehelsetjenesten.

Kommunehelsetjenesten bør utarbeide rutiner for oppfølging. Det gis tilbud om støttesamtaler så kort tid som mulig etter melding fra sykehus om dødsfall.

Med hilsen
Torbjørn Mork
helsedirektør

Heidi Drange
førstekonsulent

Gjenpart:
Sosialdepartementet landets fylkesleger